

## BÖLÜM 5

### SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

#### 1.1.Sonuçlar

Öğretmenlerin eleştirel düşünme becerisini öğrencilere kazandırılmaya yönelik olarak hizmet içi eğitim almadığı görülmektedir.

##### 1.1.1. Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretim Programında Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerini Gelişmesini Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar

Araştırmaya katılan ilkokul sınıf öğretmenlerinin;

- “Okulların eleştirel düşünme becerisinin gelişimi ile ilgili teknolojik ve materyal yönüyle eksikliklerinin olması” görüşüne evet demişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin okullarında eleştirel düşünme becerisinin gelişimi ile ilgili teknolojik ve materyal yönüyle eksikliklerin yaşandığı görülmektedir. Öğretmenlerin okuttuğu sınıf düzeyi ile okulların teknolojik ve materyal yönüyle eksikliklerinin olması maddesine verilen yanıtlar incelendiğinde ise 1. sınıf öğretmenlerinin diğer sınıflara oranla daha fazla teknoloji ve materyal eksikliği yaşadıkları söylenebilir.
- “Öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesi ile ilgili eksikliklerinin olması” görüşüne katıldıkları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda ilkokul 1., 2. ve 3. sınıf öğretmenlerinin diğer sınıflara oranla matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine ilişkin daha çok eksikliklerinin olduğu görüşüne sahip oldukları söylenebilir.

- “Ders kitaplarının hazırlanmasında eleştirel düşünme becerisini geliştirmesi ile ilgili olarak yetersiz olması” yine katıldıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin okuttuğu sınıf düzeyi ile ders kitaplarının hazırlanmasında bu yönüyle eksiklerinin olması maddesine yine ilkökul 1. sınıf öğretmenlerinin bu yönde daha çok sorunla karşılaştığı ortaya çıkmaktadır.
- “Eleştirel düşünme becerisini geliştirmesi ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklerin yetersiz olması” ise katılmadıkları söylenebilir. Öğretmenlerin okuttuğu sınıf düzeyi ile eleştirel düşünme becerisi ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklerin yeterli olması bu bulguyu desteklemektedir.
- “Öğrencilerin verilen araştırma ödevlerine yeterli ilgiyi göstermemesi” görüşüne öğretmenler hayır cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin verilen araştırma ödevlerine yeterli ilgiyi gösterdiği görülmüştür. Ancak sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin verilen araştırma ödevlerine daha az ilgi gösterdikleri bulgusuna ulaşılmıştır.
- “Eleştirel düşünme becerisi ve diğer alanlarla ilgili etkinlikleri yapacak yeterli zamanın ayrılmamış olması” görüşüne yönelik olarak öğretmenler hayır yanıtını vermişlerdir. Bu sonuçlara göre matematik öğretiminde eleştirel düşünme ve diğer alanlarla ilgili etkinlikleri yapacak yeterli zamanın ayrılmış olduğu söylenebilir.
- “Sınıfların kalabalık olması” görüşüne yönelik olarak öğretmenlerin düşünceleri hayır şeklindedir. Bu sonuçlara göre matematik öğretiminde eleştirel düşünme becerisinin kazandırılması için sınıf mevcutlarının çok kalabalık olmadığı söylenebilir.
- Ayrıca öğretmenler matematik öğretim programında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesini etkileyen faktörlerden birinin de probleme dayalı öğrenmenin yapılmaması olduğunu belirtmişlerdir.

### **1.1.2. İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Gelişmesi İçin Okulda/ Sınıfta Bulunmasını İstedikleri Ortam Ve Materyallere İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar**

- Sınıf öğretmenleri okullarında bilgisayar / sinevizyon odasının olmasını istediklerini belirtmişlerdir.
- Sınıf öğretmenlerinin derslerin daha iyi anlaşılması için izleme yaptırılacak eğitsel ders yazılımları ( CD ve DVD ) olmasını istediklerini belirtmişlerdir.
- Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında öğrencilere konu ile ilgili izleme yaptırılacak teknolojik aletlerin olması istedikleri sonucuna ulaşılabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında konuları anlatan ve duvarlara asılabilecek resim, şekil ve tanımların olduğunu göstermektedir.
- Ayrıca sınıf öğretmenleri internet ortamının öğrencilerin ders yaptıkları kendi sınıflarında oluşturulması ve ailelerin katılabilecekleri etkinliklerin düzenlenmesi istediklerini belirtmişlerdir.

### **1.1.3. Matematik Öğretiminde Eleştirel Düşünme Becerisi Kazandırılabilmesi İçin Yapılabilecek Çalışmalara İlişkin Öğretmen Görüşüne Ait Sonuçlar**

İlkokul matematik öğretiminde eleştirel düşünme becerisi kazandırılabilmesi için yapılabilecek çalışmalara ilişkin öğretmen görüşleri matematik öğretim programı ile ilgili yapılabilecek çalışmalar, ders kitapları ile ilgili yapılabilecek çalışmalar, okulun/ sınıfın fiziki donanımı ile ilgili yapılabilecek çalışmalar, öğretim sırasında yapılabilecek çalışmalar ve eleştirel düşünme becerisinin kazandırılmasına yönelik yapılabilecek diğer çalışmalar olmak üzere 5 tema altında incelenmiştir. Bu sonuçlara göre;

- İlkokul sınıf öğretmenleri matematik öğretim programı ve matematik ders kitaplarının eleştirel düşünme becerisini geliştirmeye yönelik olarak yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Ayrıca okulun/ sınıfın fiziki donanımı ile ilgili eksikliklerin giderilmesi, öğretim sırasında eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesine uygun çalışmalar yapılması gerektiği, haftalık matematik ders sayısının artırılması, satranç gibi eleştirel düşünme becerisinin gelişimini destekleyici etkinliklerin okul çalışmalarında yer alması ve öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmesini destekleyici geziler düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

#### **1.1.4. Sınıf Öğretmenlerinin Okul İdaresinin Eğitim Programının Hedefleri Dışında Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi Amacıyla Yapabilecekleri Çalışmalara İlişkin Görüşlerine Ait Sonuçlar**

İlkokul sınıf öğretmenlerinin okul idaresinin eğitim programının hedefleri dışında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yapabilecekleri çalışmalara ilişkin görüşleri okul içinde ve okul dışında eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesine yönelik düzenlenebilecek etkinlikler, teknolojik imkanların artırılması ile ilgili yapılabilecek çalışmalar, okul idaresinin öğretmenlerin gelişimine yönelik yapabileceği çalışmalar olmak üzere 3 tema altında incelenmiştir. Bu sonuçlara göre;

- Okul içinde ve okul dışında eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesine yönelik düzenlenebilecek yarışmalar ve buna benzer etkinlikler düzenlemesini ve teknolojik imkanların artırılması ile ilgili çalışmalar yapmasını istemektedirler.
- Öğretmenler; okul idaresinin bir konu hakkında kendi görüşlerini de sorması, M.E.B. ile ilgili çalışmalarda okul öğretmenlerini temsil etmesi, okul öğretmenlerinin ihtiyaçları doğrultusunda hizmet içi eğitim kurslarının düzenlenmesi için M.E.B. ile işbirliği içinde olması ve öğretmenlerden maddi yardımı esirgememesini istemektedirler.

### 1.1.5. İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri İle Anket Maddelerine Verdikleri Cevaplara Ait Puanlar Arasındaki İlişki İncelendiğinde Elde Edilen Sonuçlar

- Araştırmanın örneklemini oluşturan ilkokul sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri ile anket maddelerine verdikleri cevaplara ait puanların t - testi sonuçlarına baktığımız zaman matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine yönelik öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Araştırmanın örneklemini oluşturan ilkokul sınıf öğretmenlerinin yaşları ile anket maddelerine verdikleri cevaplara ait puanların One-Way Anova testi sonuçlarına baktığımız zaman ise matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine yönelik öğretmen görüşlerinin yaşa, mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.
- Araştırmanın örneklemini oluşturan ilkokul sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf düzeyi ile anket maddelerine verdikleri cevaplara ait puanların One-Way Anova testi sonuçlarına baktığımız zaman ise matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine yönelik öğretmen görüşlerinin okuttuğu sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 1. sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile 2. ve 3. sınıf okutan sınıf öğretmenleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Aynı şekilde 5. sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile 2. ve 3. sınıf okutan sınıf öğretmenleri arasında da anlamlı bir fark görülmektedir. Bu fark 5. sınıf lehinedir. Bu bulgu yukarıda belirttiğimiz eleştirel düşünme becerisinin gelişimini etkileyen faktörler ile sınıf düzeyi arasındaki bulgular ile örtüşmektedir. Bu bulgular doğrultusunda sınıf öğretmenleri 2. ve 3. sınıf matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine yönelik görüşlerinde “Kararsız” cevabını verirken, 1.,4. ve 5 sınıf öğretmenleri ise “Katılıyorum” yanıtını vermişlerdir.

## 1.2.Öneriler

### 5.2.1. Sonuçlara Yönelik Öneriler

1. İlkokul matematik öğretim programında eleştirel düşünme becerilerinin kazanımı ile ilgili karşılaşılan sorunlar program geliştirme uzmanlarınca göz önünde bulundurulmalıdır.
2. 2. ve 3. sınıf matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesi açısından yeniden gözden geçirilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
3. Ders kitapları eleştirel düşünme becerisinin gelişimi ile ilgili olarak tekrar gözden geçirilebilir.
4. Okulların fiziki alt yapı ve teknolojik araç-gereç eksiklikleri giderilmelidir.
5. Bilişim teknolojilerinin ders dışı zamanlarda da öğrenciler tarafından kullanımı sağlanmalıdır.
6. Teknolojinin kullanımı konusunda öğretmenler bilinçlenmelidir.
7. Eleştirel düşünme becerilerini öğrencilere kazandırmada öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Dolayısıyla bu eğitimi verecek öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini kazanabilmeleri ve eleştirel düşünme eğitimi verebilmeleri için öğretmenlere yönelik hizmet içi kurslar düzenlenmelidir.
8. Eleştirel düşünme becerisinin kazanımına yönelik farklı etkinlikler düzenlenmeli ve bu etkinliklerde okul-veli işbirliği sağlanmalıdır.
9. Öğrenci gezileri ve okul içinde eleştirel düşünme becerisini geliştirmeye yönelik yapılabilecek çeşitli etkinlikler okul idaresince desteklenmelidir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin güvenli bir şekilde gezi, gözlem ve inceleme yapabilmeleri için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
10. Öğrencileri merkeze alan eğitim ortamları düzenlenmelidir.

### 1.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Araştırmacılar, ortaöğretimde uygulanan matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapabilirler. Böylece ilkokul 5. sınıf

matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisinin gelişimine yönelik bulunan eksikliklerin ortaöğretimde devam edip etmediği belirlenerek literatürde bir bütünlük sağlanabilir.

2. Araştırmada sadece matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine yönelik öğretmen görüşleri ele alınmıştır. Gerçekleştirilecek olan araştırmada diğer beceriler de(problem çözme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi vb.) incelenebilir.
3. Araştırmada veri toplama aracı olarak likert tipi anket kullanılmıştır. Yapılacak diğer araştırmalarda görüşme ve gözlem tekniği de kullanılabilir.
4. Bu araştırma sadece ilkokul matematik öğretim programının eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yapılacak diğer araştırmalarda ilkokulda öğretilen diğer derslerin ( Fen ve Teknoloji, Türkçe vb.) programının eleştirel düşünme becerisinin geliştirmesine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılabilir.